

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

— ԹԵՐԵՐԻ 20 ՓՐ. ԱՐԾԱԹԻ —

ՐԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուկրաինա

Կ. Պոլսոյ Համար

Տարեկան	772	100
Վեցամսեայ		50
Եռամսեայ		25

Դաւանաց Համար

Տարեկան	772	150
Վեցամսեայ		75
Եռամսեայ		40
Օտար երկիր տրկն. 40 ֆր. ք.		

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԱՐԴԻՐ

Ե. Ի.

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՑՈՒ

Նիւ. Մ. ԹԻՒԼ. ՊԵՆՏԱՆԱՆ

ԽՄԱՐԴԱՐԱՏՈՒՆ

Ղաւթիւ լեռնայն լաւար

Երբ Խանի գէտը լաւար քո-

չոց Թիւ 13

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

Բ.

Սրբազան Պատրիարքը վերջին բնագ. Ժողովոյ նստին մէջ գործելու ազատութիւն կ'իւնդրէր, կամ ինչպէս որ երբեմն խորմեան կ'այտարարէր շարունակ՝ Սահմանադրութեան շըրջանակը կարի նեղ կ'տեսնէր իւր գործունէութեան առջև, և այսպէս կերպով մը ազգային գործոց յուսութեան բնուէ կիսով չափ կամ ամբողջովին Սահմանադրութեան պրայ նստել կուզէր։ Մենք չենք բարձր որ մեր Սահմանադրութիւնը անթերի օրէնք մ'է. տակաւին Սահմանադրութեան ծնունդ տուող Ազգային, Հերիւստիա, Պեմբա և Մեծն-Ամերիկայ, այդ պարծանքն կ'հրաժարին և միշտ ժամանակին ու գիտութեան ի վեր հանած և նորա, նոր պիտոյից առջև իրենց օրէնքսդրութիւնը շարունակ յղկելու վրայ են։

Սակայն սկզբունքը անփոփոխ է, «Օրէնքը կիշխէ և ոչ անհատական կամքը»։ Անշուշտ օրինաց գործողը մարմինը ինչ ինչ առանձնաշնորհումներ ունի և պարտի ունենալ, այս առանձնաշնորհումներն մեր — չըսենք պատանի — տակաւին մանակ Սահմանադրութիւնն ալ շնորհած է իւր գործողը մարմնին և անոր գիտնի՞ Պատրիարքին, հրաման տալով նմա իւր պատասխանատուութեան ներքև և օրինաց տրամադրած եղանակաւ վարուիլ առաջնորդական, լիազօյն ինչ ինչը ներու մէջ, Սակայն Ս. Պատրիարքը կ'պահանջէ որ ինքը բացարձակապէս կարող ըլլայ «իւր յարմար դատած ժամանակ» առաջնորդել ինչ, պաշտօնեայն անուանելու և պաշտօնանկ ընելու, այս կ'նշանակէ պարզապէս ըսել թէ՛ օրովհետեւ ազգը

անսահման վստահութիւն ունի իմ վրայ, ես ալ անսահման իշխանութիւն կուզեմ, Ասոր քսեւ իր չունիմք, ազգին ինկած բաժնին ազգը կարող է ի պահանջել հարկին՝ իւր օրէնքը անհատի զոհել կամ անհատը օրէնքին։

Սակայն մեր մասին քանի մը գիտողութիւն կամ կասկածներ պիտի յայտնենք աստանօր թէ, ստուգիւ խոհակա՞ն գործ է անձի մը տալ անսահման իշխանութիւն՝ թէ և նա ամենաբարձր մէկն ալ լինի. — ո՛չ անշուշտ, մասնաւորապէս անձը երբեք սխալիլ հակառակ իր բարձր կամեցողութեան։

Եւ յերաւի միթէ սխալ մտնք չէ՞ եօթն-փորձանք եւ պիտկոյսը — որ գործութեամբ ամբաստանուած է Սրբանձառեանցի «Թորոս Աղբաբ» գրքին մէջ, որուն անցեալը չգիտցող չկայ ազգին մէջ — քարոզիչ կարգել Սահմանադրութիւնը, իրաւացի է Ռալֆին . . . վարդապետ Նաթանիանի դարձեալ քարոզիչ պաշտօն տալ։

Խմբագրութիւնն է ամենաժանր ամբաստանութեան ներքև Միկրեան Տ. Յովհաննէսը քննելի յղել յեղիպոստ, արդարութիւնն է Մամբրէի համար գիր գրել վանօրէից խորհրդոյ որ քննութիւնը փութացնէ, վասն զի Մամբրէն պիտանի է Մշոյ մէջ Քոմիսէրներուն անդ զնացած ժամանակ, և ինչ կ'նշանակէ այս, ո՛չ ապաքէն յայտնի անհաւանութիւն, պաշտպանութիւն Մամբրէի, և կ'նշանակէ անուշ տեղը կապեցէք, վասն զի ինչ որ լինի քննութեան հետեւ, ես Մամբրէն պիտի յղեմ, և ինչ կ'ենէ Ալեքսանդրեան եպիսկոպոսն ի Մշոյ, ո՛չ ապաքէն քան քանի մը հազար Մամբրէ կարծէ Ալեքսանդրեան, և որով իրաւամբ արժանաւոր առաջնորդ ի մը դերը զոհել շուրջ ի ամբաստանութեան առկա, ապիկար,

ազգին բարոյական անօգուտ եւ Մշոյ հոգեւոր վանքը կարգման պիտան մարդոց քննելու միայն դարձեալ եպիսկոպոսի մը։ Ս. Պատրիարքն ալ ինչ անհրաժեշտ յանգեւ տեսնել Մամբրէի վերայ քան զայս՝ թէ չորս տարուան շրջանի մէջ չորս տղայ չհաւաքեց վանքը եւ չկրթեց, տղայական և անճոռնի պատճառ բերելով պատերազմն և ինչ, մինչդեռ ինքը բերնովը կը խոստովանի թէ՛ 4-500 հոգի սնուցիւ է ամեն օր։

Արդ, չորս հինգ հարիւր հոգի . . . մէկու մէկու են քան երեսուն աղքատ գիւղացի մանուկներ չէ՛ր կարող կրթել, մինչդեռ հոս ի Պոլս իրենց չհաւանած անհաւատ կարծեցեալ վարժապետներուն աշակերտներն երկու հոգի, չորս հոգի խմոր մը չինելով ահագին ընկերութիւններ կ'կազմեն, ըստակ կ'ճարեն, վարժապետ կը գտնեն և խիղանու պէս Գիւրտիստանու սիրտն եղող տեղ մը վարժարան կ'ընեն։

Ս. Պատրիարքը Մշոյ վտանգը հաշիւները կարող, և հաշուադէտ մասնագիտով մը քննելու թեանք ենթարկեց նախ քան յղել զայդ յանձնարարագիր առ վանօրէից խորհուրդն, երկուքին մէկը, կամ Գրիգորիս եպիսկոպոսը կարող է Մշոյ առաջնորդութեան կամ ոչ, եթէ կարող է՝ ինչ հարկ Մամբրէին այսպիսի անապարանք երթալուն, եթէ ապիկար է Ալեքսանդրեան Գրիգորիսին Մշոյ նըման բազմաշարար վիճակի մը բանիքուն առաջնորդ մը չեղիւր . . . Եւ միթէ Մամբրէն պիտի լուսաւորէ՞ Քոմիսէրները իրենց գործողութեանցը մէջ, Հայաստանի ազգայիններն նկարագրելու համար չափ իսկ են պատուական Գարեգին Սրբանձառեանց, խորագէտն վահան վարդապետ, Հայաստանի աւերները, պղծեալ տաճարները,

անպատուելի կուտանք և հարստեք, Մամբրէ եպիսկոպոսի պատճառ՝ ճարտարխօսութեան հարկ չկայ։

Բաց աստի, ստուգէ որ Գրիգորիս Ալեքսանդրեան սխալեցաւ անգամ մը, բայց ո՞վ չէ սխալած, ո՞վ չէ ստիճաքած իւր պաշտօնավարութեանը ընթացքին մէջ, և միթէ այս կրնայ մշտնջենաւոր ուրացումն լինել Ալեքսանդրեանի կորովամտութեանը և իւր պաշտօնին խիստ յարմար անձ մը լինելուն։

Երուսաղէմի խնդրոյն մէջ ևս Ս. Պատրիարքին կերպն անհասկանալի է, «Ինչ որ է, եղած է, պարտք մ'է տանք երթալ» ըսել կուզէ. Սրբազանը «Երուսաղէմ Հայոց պատէզն է» ըսաւ կործեմը ազգային ժողովին մէջ, այսինքն «Երբ փորեմ իսկ պատանքը՝ պարտէզ պիտի երևնի ի դրօսանք» ըսել կուզէր թերեւս, Սակայն, սրբազան, ժողովուրդը անօրի է, սովորած կ'կարծէ ինքնապէս, բարոյապէս, ժողովուրդը 30 հազար ոսկին ուստի պիտի տայ, իմացած եմք թէ աստի իբր 40 տարի առաջ 17.000 ոսկի պարտք մ'ալ տուած է ազգը երուսաղէմի, Գաղաղ Ամիրալի նախաձեռնութեամբը հանգանակութիւն բնիով։

Վա՛յ, եղբւրք մեր գիտուն, այդ գումարը եթէ այն ժամանակ Հայաստանի մէջ վարժարանի ծախսուէր, ինչպէս այժմ իրար անցած կընեմք, կամ թէ եւրոպական Պանքայ մը դրուէր, հիմայ անբաւ արդիւնք կուենար ազգը, և այժմ թըռուառու են և քաղցէ զուրթը քարձած՝ եւրոպական ազգաց խորհրդարանաց սեմերուն վրայ ինկած չէր մուրաբ (*)։

(*) Ալեքսանդր Մ. էֆէնյանի բացատրութիւնն է ի վան այս տարի Սահմանադրութեան տարեգրքի առթիւ բրած բանախօսութեանը մէջ։

Մինչդեռ մենք այսպէս քը-
սակնիս կ'ապրապինք վանական,
ներք պարարեցու համար, այլք
մէկ գտնենք անգամ 'ի զոր չին
վատենք, և կրթութեամբ ու
գորութեամբ յառաջ կերթան,
յառաջ, Գանի՞ հատ վանք ու-
նի բուսանիա, Սրպիա, Պուլկա-
րիա, Գարատաղ, այս ազգերն
որ առանձինն մեր կիսուն չափ
չեն թուեր, որոնք պայծառ վանք
մը չունին, սակայն պայծառ,
բարձր ու վեհ ճակատ ունին,
անբռնաբարելի պատիւ, կեանք
և ստացուած ունին:

Թող ըսեն մեզ թէ ինչ ի-
րաւամբ, որ երեսով ազգէն ըս-
տակ կուղեն վանքեր՝ իրենք որ
ազգին բնաւ օգուտ մը չունեն-
նայէն զստ, շարունակ փնաս
պատճառած են, և ո՛ւր ենք,
Պեժին Ներսիսի ժամանակն
ենք, ճշմարտաց, միանձանց օ-
րերու մէջ կ'ապրինք, ինչ պէտք
են մեզի վանքեր, ի՞նչ ասոնք
ազգին այս խիստ նեղ, մահու
և կենաց վայրկենին՝ ազգին օ-
գուտ մը չունին, այլևս ինչ կըս-
պասէ ազգն անոնցմէ: Թող ազ-
գին անոնց իւրաքանչիւրին
պարտքին չափովն հող ծախէ և
հասոյթովը իրենց պարտքը գո-
ցէ և մնացեալն ալ իւր կրթու-
թեան անմիջական պիտոյիցը
գործածէ:

Ս. Պատրիարք ուսումնա՞ծ է
Սահմանադրութեան վրայ Սահ-
մանադրութիւնը պարտք կ'ը-
նէ ամեն վանքի վրայ՝ որ իւր
կարողութեան չափովն վարժա-
րան մը բանայ և ազգ, կրթու-
թեան ծառայէ: Գանի՞ վանա-
հայր յանդիմանեց, պաշտօնանկ
ըբաւ՝ հինգ տարիէ ի վեր, քա-
նի՞ վանք բարեկարգեց, վանօ-
րէից խորհուրդ մը կայ որ ինչ
ըրած է չգիտեմ, և սակայն
Սրբազանք ե՞րբ հարցուց թէ
ինչ կընես: Այսօր Սրբազանք
Ներսիսազէմի երեսուն հազար լի-
րայի պարտուց խնդիրը կ'ընէ
ազգ, ժողովին: Երեսուն հազար
լիրայով Հայաստանի մէջ մէկ
երկու հարիւր նախնական ա-
հագին դպրոցներ կ'բացվին ան-
վտանգ ապագայով և բարեկարգ:

Արդ եզրակացնելով կըսեմք
որ, թէպէտ Ս. Պատրիարքը ազ-
գին մեծ վստահութիւնը վաս-
տակած և բարի մարդ մ'ալ ի-
նի, իւր այս ինքնիշխանաբար
առած մէկ քանի քայլերը շատ
սխալ են: Ուստի աւելի լուս է
թերի օրէնք մը յարգել քան
թէ բարի մարդ մը միապիտ
ընդունիլ:

Ս. Զատարկեան

Ընդհ. ժողովն երէկ Նիստ
բաւ ի Մայր եկեղեցի, Ս. Պատ-
րիարքին նախագահութեամբ
և իրաւունքն էֆի. ատենա-
պետութեամբ:

Ժողովը նախ Ստեփան բա-
շայի մէկ ծրագիրը վիճարկեալ
թեան առնելով, որն որ ազգ-
վարչութեան կազմակերպութիւ-
նը՝ պաշտօնէութեան կազմակեր-
պութեանը վերածել կառա-
ջարկէր, Ս. Պատրիարքին առա-
ջարկութեանը վրայ, որոշուե-
ցաւ որ Ս. Պատրիարքը Գանգ. և
Կրօն. ժողովոց մնացեալ անդա-
մոց մեծամասնութեամբ շա-
րունակէ իր գործերը վարել,
մինչև որ վարչական նոր կազ-
մակերպութեան ծրագիրը իր
վերջնական լուծումն ընդունէ
ընդհ. ժողովէն:

Պայտք Գիւղի և Բ. Հիսարի
միացեալ թաղից երեսի, ընտ-
րութեան տեղեկագիրը կարգա-
ցուելով, եզրակացութիւնն ըն-
դունուեցաւ և Յովհ. Արշակու-
նի էֆ. ազգ. երեսփոխան հռ-
չակուեցաւ:

Ապա կարսի և բուսնուքի
երեսի, ընտրութեան իրաւունց
խնդրոյն տեղեկագիրը նկատու-
ղութեան առնուելով, ասոր ալ
եզրակացութիւնն ընդունուե-
ցաւ, Կարսի վիճակը սրբել ե-
րեսփոխան ատող գաւառաց
ցանկէն, և Երզնկայի միացեալ
վիճակը բաժնելով զատ զատ
երեսփոխան ուղեր, իսկ Բուս-
նուքի վիճակը պահելով, անկէ
ալ պահանջել որ ընտրէ իր ե-
րեսփոխան և յաճ. ատ. Զնն. Ժողովոյն:

Յետ այսոցիկ Տիգրանակեր-
տի ֆիլիպպոս եպիսկոպոս առած
վարչութեան գէմը ժողովոյն
տեղեկագիրը, զոր բերած էր
Յարաբերութեան դիւանը, նկա-
տողութեան առնուելով վի-
ճարանութեան դրուեցաւ, իսկ
խնդիրը լուծում մը չստանալով,
վիճարանութեան շարունակու-
թիւնը յառաջիկայ նիստին մը-
նաց, որ տեղի պիտի ունենայ
15 օրէն:

Երէկ Բայթըրի Ս. Բէթէրս.
պուրկէն հաղորդած մէկ հե-
ռագիրը կ'առնուցանէ թէ, Կար-
սի գիւղերական կառավարչին
հրամանաւ՝ յիշեալ քաղքին
հայկական բոլոր դպրոցներն
ալ գոյուեցին:

— Զուր տառնուած այս
միջոցին պատճառն տակաւին
յայտնի չէ մեզ:

Ցաւօք սրտի կիմանամք թէ
ազգային երեսի սեղանաւոր-
ներէն Ս. Վահագն Մեծ. Սարգիս
էֆէնտիի ազնուուհի և առա-
քինի մայրը այս շարժում էտիր-
նէի մէջ կնքեր է իւր մահկա-
նացու ընթացքը:

Տօքթ. ֆէլիքսյան էֆ.
10 օտ. ոսկի շնորհեր է ինք-
պաստ կիւրիկան ընկերութեան:

Հալէպէն հկած մասնաւոր
գրիւր, կըսէ Լիւանթ, մեծ գո-

վութեամբ կ'իստին Սաիտ բա-
շայի ըրածներուն վրայ, Մազ-
հար բաշայի վրայ ծանր պա-
տասխանատուութիւն մը ձգե-
լով, որն որ իր գործերովը ան-
պատուութիւն բերեր է կա-
ռավարութեան, Ուստի գործը
լաւ մը ճշդելու համար յօդուե-
ր. Դրան, Մազհար վաշապէտք
է, կըսէ, դատաստանի քաշուի
և անաչառ վճիռ մը տրուի:

Սաիտ բաշա այս միջոցիս
շրջագայելու ելած է Ս. Յովհայ
և Մարաշ, ուրկէ Ուլիա պիտի
երթայ, ուր արդէն շինուած
գորանոցին մէջ 2 վաշտ հետե-
ւակազօրք դրուած են, Սաիտ
բաշա յիշեալ գաւառին մէջ
Ժանտարման հաստատոյն, և
գաւառին վարչական ստորա-
բաժանումն ալ բոլորովին ու-
րիշ նոր ձևի մը վերածեր է:

Կարինէն գրուած նամակ
մը կ'առնուցանէ թէ սպտմ. Կին
Կան զիւղը տաճկին մէկը չնչին
պատճառաւ մը Հայու մը հետ
կռուի լուծուելով զանի դանա-
կով կ'զարնէ, հայն ալ վերջին
զարթոյթէն կ'սկսի հայհոյել Ու-
րիշ տաճկներ զայս լսելով կը
կատողին թէ ինչ բան է որ Բա-
մաղանի օրով կեաւուր մը միւս.
լիմանին հայհոյէ, կրակ կ'կըտ-
րին և զէնք առնելով երեկոյին
կ'երթան գիւղին եկեղեցին կը
պաշարեն և եկեղեցին դուրս
եկնողներուն վրայ կ'յարձակին
սրով, բիրով, և ատրճանակով.
Հայք ալ միանալով ինքզինքնին
պաշտպանելու համար, իրենք
ալ փոխադարձ յարձակման
կ'սկսին, յորում երկուստէք
քանի մը հոգի վիրաւորուելով,
վերջապէս Հայերն վրայ կ'ել-
նեն:

Շրջակայ գիւղերէն իմանա-
նալով մարդ կ'հասնի Հայոց օգ-
նութեան, իսկ արդէն 2 վաշտ
զօրք գալով բարեկարգութիւ-
նը վերահաստատուած էր, Հե-
տեւեալ օրը երկու կողմն ալ
դատի ենթարկուելով, տաճկը-
ներն յանցապարտ կ'վճռուին
և կ'բանտարկուին:

Կարնեցի որմաշէն Աւետիս
անուն անձի մը 18 տարեկան
աղջիկն ալ գիշեր մը 10 զինուոր
կառեւանդ են: Աղջկան ծնողքը
ճանչելով զինուորները իմաց կը
տան Զկառավարութեան, իսկ
Պայրամին տօնին առթիւ՝ քա-
նի մ'օր ետքի կ'թողուի յիշ-
եալ գիւղերականաց հետք խու-
ղարկել:

Արմաշի վանքը պատահած
անկարգութեանը նկատմամբ ե-
րէկուան թերթի մի քանի
տեղեկութիւններ տուած էինք:
վերջէն իմացածնուս նայելով,
յիշեալ խառնակութեանց մէջ
1-2 հոգի ալ վիրաւորուեր են
վանահօր գլուխ ալ պատուեր է:

Ինչպէս բարեք երէկ, այս
անկարգութիւններն անակնկալ
և անյուսալի չըլլալէն զտու, ան-
դի ծալր ալ կանխագիտելի է-
ին, զի տարիներէ ի վեր է որ մա-
նաւանդ յԱրմաշ այսպիսի հան-
դիսաւոր ուխտի գացողներուն
ամենամէծ մասը, ոչ թէ խըն-
դիրք մ'ընելու կամ բարեպաշ-
տական նպատակաւ, ալ իրենց
բնական թաղին մէջ ընել չկը-
ցած խայտառակութիւնն և
կտուութիւնն Արմաշու վանքին
մէջ ընելու համար կերթան:
Զայս գիտնալով դարձեալ ամեն
տարի ուխտաւոր հրաւիրելը
այս տեսակ գայթակղական տե-
սարաններու առիթ տալ ըսել է:

Արդ, քանի որ մեր մէջ
ուխտագնացք մեծ մասամբ բո-
լորովին տարբեր նպատակաւ
ու գիտումով ուխտի կերթան,
5 տրամ ձէթ չտանելով՝ հազուա-
նեքով օղի կ'տանին, և անյուր
խայտառակութիւններ տեղի
կուենան կոր, (խոսքերնիս Ար-
մաշի մէջ տեղի ունեցած կըռ-
ւայն կամ անկարգութեանը վը-
րայ, որ այս ալ միւս սովորա-
կան անկարգութեանց վրայ
այս անգամ աւելցած պատա-
հական միջոցէպ մն է) այս
անկարգութեանց ալ առաջը՝
ըստ մեզ ամենէն խոհական և
անհրաժեշտ միջոցն է հանդի-
սաւոր ուխտագնացութեանց
համար փակել վանքերը, որով
գոնէ ժամանակ մը գալթակ-
ղութեանց, անսուսկութեանց
և խայտառակութեանց առաջ-
քը առնուած կըլլայ, թող եկե-
ղեցոյ մէջ կ'աւել, կագ, վէճը
են:

Մեր ներքին բարենորոգ-
մանց անհրաժեշտ կարօտ բա-
նեքն մէկն ալ — սրոց համար
ամեն օր կաղաղակեմք — այս
տեսակ խայտառակ և անպար-
կեշտ ուխտագնացութեանց ժամ
յառաջ վանքն մը տալն է:

Մենք մեր պարտքը կատա-
րեցինք, մնացածն ալ Պատրի-
արքին և ազգ. վարչութեան
պատկանելի խնդիր մն է:

Կերեսի թէ ոստիկանու-
թեան կամ գիւղերական իշխա-
նութեան միջամտութիւնը մեր
ազգ. գործոց մէջ՝ Ներսէս Ս.
պատրիարքին վերջերս տուած
օրինակին և հրամանին հետե-
ւողութիւնն ըլլալու է որ գոր-
ծադրուի: սկսած է այլևայլ
տեղեր ինչպէս ի Սամաթիա,
Երեսկետար, յԱրմաշ, և ին-
նայց ատենց մէջ զարմանալի և
զժուարհաւատալի բան մ'ալ
կ'իմանամք թէ ի՞նչի կ'իւր, օրը
Ս. պատրիարքը իսկիւտարի
Ս. խաչ եկեղեցւոյ խորհրդա-
րանը նստած՝ ատեն՝ Երբ մար-
դուն մէկը կ'գայ Ն. Սրբազնու-
թեան աջը համարելով կ'ինդ-
րէ որ իր հօրը հոգւոյն համար
պատարաք ընելու հրաման տալ
ճերմակեան վարդապետին, Ս.
Պատրիարքն իսկոյն զայրանալով
կ'հրամայէ Ետաղ ճիւղին որ բռ-
նելով այդ հօրը հոգւոյն հա-
մար պատարաք ընել տալ ու-
ղող մարդը՝ անմիջապէս ոստի-
կանութեան յանձնէ: Դիմութի
թէ ժամանակիս չշաշնեքն մէջ

կըն ալ այժմ ադուստիկանա-
մարտիկն եղած ախար կամ
հիւանդութիւնն ըլլալու է, զոր
բժշկական անուամբ փոխանակ
պէտք է կոչել:

Ձի անկարգութիւնն հանող
մէկը ստիկանութեան տակը
ասի խելք կ'տանէ, իսկ հօրը
հագուցն համար պատարագը
նեւ տալու հրաման խնդրող
մարդ մը՝ ստիկանութեան
յանձնել հրամայելուն չգիտեմք
թէ ինչ անուն կարելի է տալ:

Գոհութեամբ կ'իմանամք
թէ Օրթոքսոյի մէջ ալ ներկայ
տարուան մայիս 1ին նորոգ ըն-
կերութիւն մը հաստատուելու է,
նպատակ ունենալով Հայաստա-
նի մէջ արուեստից պարգտցմա-
նքն օժանդակել:

Այս նպատակն ալ աղիւն
և Հայաստանի պանդուխտ դա-
ւալից տպագրւոյն ստատիկու
և բարգաւաճմանը նպաստաւո-
րելու հանգամանք և մեծ օգ-
տակարութիւն մ'ունենալովը,
ստուգիւ սոյն նորահաստատ
ընկերութիւնն ալ հասարակու-
թեան օժանդակութեանն ու
քաջաբանաց արժանի կ'ըն-
ծայէ ինքիւնքը:

Սոյն ընկերութիւնն արդէն
իր կանոնադիրն ալ հրատա-
րակելով գործելու սկսեց է,
առ ուր յաջողութիւն կ'մտղ-
թենք:

Արիֆի բաշայի խորհրդա-
կանն այս գշ. օր հակահասուն.
եան երեւեաց, որք Բ. Դուռն
հրաւիրուած էին տուած աղեր-
սագրերուն պատասխանն առ-
նելու, յայտնեց է թէ՝ իրենց
տրուելիք 12 անձանցմէ բաղ-
կացեալ վարչական ժողովը Ոս-
կերբան եկեղեցին պիտի նշա-
տի, Դրնէն ճանչցուած կնիք
մ'ալ պիտի ունենալ, վրան
գրուած ձեւմէնի քաղաքի Միւ-
լէթի հտարէսի, թէ Ոսկերե-
րան և Օրթոքսի լուսաւորիչ
եկեղեցիքն իրենց ձեռքը պիտի
շարունակեն մնալ, թէ Սամա-
թիոյ եկեղեցին ալ, զոր հա-
սունեանք գրուել էին, գոց-
ուելով բանալիները ստիկանու-
թեան քով ի պահ տրուել է:
Գալով Հայասթիոյ Ս. փրկչի ե-
կեղեցւոյն և Բերայի Ս. Բակո-
բայ հիւանդանոցին, զորս նոյն
պէս հասունեանք գրուել էին,
այս մասին ունեցած իրաւունք-
նին ալ պէտք է որ հաստատա-
նի դիմելով հաստատեն և փո-
խարինութիւն պահանջեն:

Իսկ Լեւոնթ երէկ սուտ կը
հանէ յիշեալ եկեղեցիին գոց-
ուած ըլլալու լուրը:

Մեր ազգային թատերաբե-
մը առաջին անգամ փառացնող
երբեմն Օրիորդ Արուսեակ փա-
փաղեան, իսկ այժմ Յիկին Ա.
Բուսեակ Պէդրոսեան, որն որ
ժամանակին ամեն բերնէ և ա-
մեն կարգի մարդոցմէ կեցցե-
նեցով և ծափահարութեամբ,
ուղիղ ձերբով ու գովեստներով
կ'փառաւորուէր և կ'զրուատ-
էր, առանց իւր պարկնշտու-
թիւնն ու համեստութիւնը լը-
քանելու, որոյ սուրբիւ բաղմա-
նիւ մեծամեծ և երեւելի ան-

ձանց հետ ալ ծանօթութիւն
ներ ունեցած էր, թատերաբե-
մէն հրաժարելէն ի վեր ամուս-
նանալով և երկուք ալ զաւա-
կաց տէր լինելով, ինչպէս որ
աշխարհային իրաց բնական
մէջ սովորական եղած է, իւր
ամուսնոյն գործերն անյաջող
երթալով տրուելուն վրայ, այս
վերջինն ալ իր արու զաւակն
հետ անհեղձ հեռանալուն
հետեւանօք՝ այժմ իւր կինը
իւր փոքրիկ մէկ աղջիկ զաւակն
հետ հոս՝ յետին ծայր խել-
ճութեան մէջ ինկած, գրեթէ
անօթի և անապաստան կ'մնալ,
զոր մայրաքաղաքի մէջ չգիտ-
ցող մարդ չկայ, որոյ համար մի
քանի բարեսէր անձանցմէ հան-
գանակութեան մասնախումբ մը
կ'կազմուի, սակայն սոյն միջո-
ցաւ հաւաքեալ 10-15 ոսկու
չափ գումարն անբաւական, և
հանգանակութեան ալ գրեթէ
վերջ տրուած ըլլալով, յիշեալ
տիկինը՝ ինչպէս ազգային բո-
լոր լրագրաց, նոյնպէս և մեզ
ալ կ'զիմէ, թարգման լինել ի-
րեն, բարեսէր հասարակութեան
գումին ու կարեկցութիւնը հը-
րաւիրելու համար իւր և իր որբ
աղջիկ զաւակն վրայ, որոյ հետ
երեկոյնները գրեթէ ոչ ուտելու
պատու մը հաց ունի, և ոչ
ալ գրուելով զնեւը քար մը, որ
գրեթէ փողոցներն մնացած է
անօք, անպաշտպան, անապա-
ւէն և անապաստան, այս կինը՝
որ դեռ ոչ շատ տարիներ յա-
ռաջ՝ ամեն բերնէ կ'փառաւոր-
ւէր ու կ'զովաբանուէր:

Արդեւ յիշեալ դժբաղդ-
կնով և իւր անմեղ մանկան այս
թափառաշրջիկ վիճակը անար-
ժան և անվայել լինելով մեր
ազգային անձնապատուութեա-
նը, կ'հրաւիրեմք մեր ազգասէր
և բարի հասարակութիւնը, որ
ինքնայոժար կերպիւ ժողովըր-
դեան մէջ հանգանակութեան
մասնախումբ մը կազմելով փո-
քրը ի շատէ նպաստ մը հաւա-
քելու ձեռնարկէ, մեր ազգին
տարաբաղդութեանը զոհերէն
մին՝ տիկին Արուսեակն և իւր
թշուառ աղջիկը անողք դիպ-
ւածական բերմանց աղետից
ծանրութենէն և դժբաղդու-
թենէն, որոյ ներքե կ'հեծէ,
կարելի եղածին չափ վիճակն
ամբարնու և մխթարելու հա-
մար իւր վշտաբեկ սիրտը՝ որ
այնքան առատաբույս գտնե-
ւած և բարախած է երբեմն
ժամանակին՝ մեր ազգին աղ-
քատացն ու չքաւորացն օգնե-
լու համար, և որ այսօր ինքն
օգնութեան և ողորմութեան
կարօտ կ'գտնուի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՐ

Լոնտոն 3 հոկտմ:

Դուռն ծանուց Անգղիոյ թէ
բոլոր ջանքն ի գործ կը դնէ
Պէդրոսի դաշնագրին արամադ-
րութիւնքը կատարելապէս ի
բացեցելու, Բաց ասիկց՝ Լոնտոն
Լիզպրիի զրկուած սոյն գրու-
թիւնը կ'հաւատտէ թէ Սուրբա-
նը կ'փառաքի որ օսմ. գանձուն
հաստից և ծախուցը միջեւ
հաւասարակշռութիւն մը հաս-
տատուի ծախուց մէջ մեծամեծ

գեղջումներ ըլլուելով, Դուռն
նաեւ յոյս կ'յայտնէ թէ իւր
պատրաստած կարգադրութիւն-
ներն և ձեռք առնելիք միջոց-
ներն կարող պիտի ընեն զինքը,
մօտ ժամանակի մէջ, Օսմ. ար-
ժէտեարց 0/0ին 1 կամ 1 1/2
տոկոս վճարել, — Սիմիայէն այ-
սօր հասած հեռագիր մը կ'ծա-
նուցանէ թէ Դապուլի վրայ
յարձակելու կոչուած անգղ. զօր-
քերն հիւսիսէն (վաղը կ'ըն-) Դապուլի շուրջ համախմբուած
պիտի լինին: — Այս առաւելան
Սիմիայտար թերթը կ'ծանուցա-
նէ թէ Լօպանօֆ իշխանը Լի-
վանի գնացած միջոցին, առ-
սական բանակը մեծաքանակ
ստուարութեամբ աւելցնելու
խնդիր մ'անցեր է: — Բանկունի
անգղ. հպատակներն գումար-
ման մը մէջ որոշեր են խնդրել
Հիւզկաստանի կառավարութե-
նէն որ Պիլմանիոյ դէմ խիստ
միջոցներ ձեռք առնու: — ԸՍ.
թէնտարտ կըսէ թէ Ռուսիոյ և
Անգղիոյ միջև պատահական նը-
կատուած մէկ զգաւթիւնը Ա-
ւստրիոյ և Դերմանիոյ միաբա-
նութիւնը չկրնար աւելու: — Ա. ֆ-
ղանխտանի մէջ արշաւող անգղ.
զօրաց ետ քաշուելու ճանքան
ապահովութեան տակ առնելու
և անդորրութիւնը պահպանե-
լու համար՝ Հիւզկ. կառավարու-
թիւնը որոշեց Աֆղանխտանի
սահմանագրուիք օգնական նոր
զօրութիւն զրկելու: — Այս օ-
րերս Անգղիոյ մէջ գումարեալ
քաղաքագիտական ախուճակ-
րու մէջ՝ ազատականք (Ուիկ) ո-
րոշեր են որ կառավարութեան
պաշտօնէից գահերէցութիւնը
Լորտ Պիքքենֆիլտէն առնուե-
լով՝ Հարիսիկի թէ մարդիկին
յանձնուի:

Վիեննա 3 հոկտմ:

Պուրէշէն հեռագիր մը կը
ծանուցանէ Պուլկարիոյ իշխանը
Բուսանիոյ իշխանին հետ՝ տա-
նիկ գաղմականաց խնդրոյն վը-
րայօք խօսակցած ատեն, յայտ-
նեց թէ Պուլկարիոյ տաճիկ ժո-
ղովուրդը մեծ ընդդիմութիւն
կընէ որ պուլկար երկրպագ
զօրաց բանակին ծառայութեա-
նը մէջ չմտնէ: — Միկնոյն հե-
ռագիրը կ'հաւատտէ թէ՝ պուլ-
կարական կառավարութիւնք բո-
լոր իւր բարոյական ազդեցու-
թիւնն ի գործ դրեր է Արևի-
րումէի մէջ պուլկար ժողո-
վուրդը հանդարտեցնելու, եւ
թէ Ալէքս. բաշա ալ իւր այս
չըջագայութեամբ, պիտի հա-
մադուի թէ ժողովրդային յուղ-
մունքը նուազած է: — Ընդհ. գի-
նաթափութիւն մ'ընելու համար
Պիլմարք իշխանի կողմէն Տէ-
րութեանց առաջարկութիւն մը
եղած ըլլալուն վրայօք Տէրի-
նիւզի հրատարակած լուրը կը
մխտուի:

Բակուղա 3: — Հոգային ի-
րաւանց նկատմամբ հողատեարց
և գիւղականաց միջև դրուած
նոր օրինաց վրայ, Հերոսի հա-
րուստներուն շատը գաղթելու
կ'պատրաստուին, Թրէպիկէի
բնակչաց շատն ալ Պոլիս գաղ-
թելու համար ճանքայ ելան:

Պէդրոն 3 հոկտմ:

Պաշտօնէութեան կուսակից

թերթերն՝ ներկայ կացութիւնը
ընդհ. խաղաղութիւն կը յու-
սադրէ կըսեն:

Այս առաւել հասած

Լոնտոն 3: — Հիւզկաստանէն
կ'հեռագրեն թէ Դապուլի ա-
պստամբը ուժգին դիմադրու-
թիւն մ'ընելու կ'պատրաստուին
իսկ թէ կարգերին բոլորովին
խանգարուած է:

Շուիթարկարտանի անգղ.
բանակը Աֆղաններէն յարձա-
կում մը կրեց, իսկ յաջողեցաւ
ետ վանել:

Բարիզ 3: — Ռուսաց կայս-
րուհին փան երթալով, բշ. օր
Բարիզէն պիտի անցնի:

Բէշթա 3: — Բէշթէր Լոյտ
կ'հաւատտէ թէ Լիվանիոյ մէջ
Ձարին նախագահութեամբ
պատերազմական խորհուրդ մը
գումարուելով, որոշուել է կա-
մուտը զօրքերն վերցնել բանա-
կէն, և պահեստի ու ռմբակ-
բանակին սպայից թիւն ալ յա-
ւելու:

ԴՐԱՍԱՆԱՆ

Այս առաւել բացուեցաւ	12.28
Բումէլի	44.23
Թղթադրամ	742.20
Պղինձ	507.20

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գողիոյ դեսպանը երեկ մեկ-
նեցաւ մայրաքաղաքէս զէպ
ի Մուտանեա ուղեւորութիւն
մ'ընելու:

— Օտէսայէն Պուրկազ հան-
դիպելով երեկ հոս հասնող
ռուսական շոգենաւով մայրա-
քաղաքս հասան Արևի-Բումէ-
լիի ժանտարմիկի հրամանատար
Բաշիտ բաշա և Յիլիպէի ռուս.
ընդհ. հիւպատոսը:

— Երաւեան Արարհամ բա-
շա այս անգամ եղիպատոսէն
վերադարձին՝ հետը բերած
հաղուագիւտ մէկ ծառք՝ Պէօ-
յիւքտիլէ իր ապարանքին բա-
կին մէջ տնկել տուել է, զոր
անցեալ գիշեր իր տուած կո-
չունքին հրաւիրեալներն առե-
նելով սքանչացեր են կըսէ վա-
գըթ:

— Միլերկարկոնի անգղ.
նաւատորմը եշ. օր կիպրոս գա-
ցեր է, որ պիտի հասնի նաեւ
սյուր Սըր Լէյարտ, յիշեալ
տորմիդն աչքէ անցնելու:

— Երեկ առաւօտեան մօտ
Պէօյի քաղաքէն իտալիոյ դեսպա-
նատան շրջ. քարտուղարին տուն
դող մտնելով, կողոպտած նիւ-
թերին տանելու ստեղծին,
տեղւոյն հօգարապետէն բռնը-
ուելով, կողոպտուած ալ նորէն
տիրով կ'վերադարձուի:

— Երեկուրէ հացին հօխան
մէճիտ դրամ 2 զրչ. և մէթալիք
90 փրի սկսուած է ծախուիլ:

— Բարիզի օսմ. դեսպանա-
տանէն գաղղ. Լրագրաց տրո-
ւած ծանուցում մը կըսէ թէ,
«Լրաթերթ վերջերս գրեցին
թէ Թրէպիկէյէն պաղատագողի
բերուած հաղաւորութիւնը
ներ ծախու առեր է Կ. Պոլսոյ
տաճիկ հասարակութիւնը, քե-
թէ իշխանութիւնը կերկնի որ
խաւովութիւն մը կ'ծագի: Այս
հրատարակութիւնը բոլորովին
անհիմն է»:

